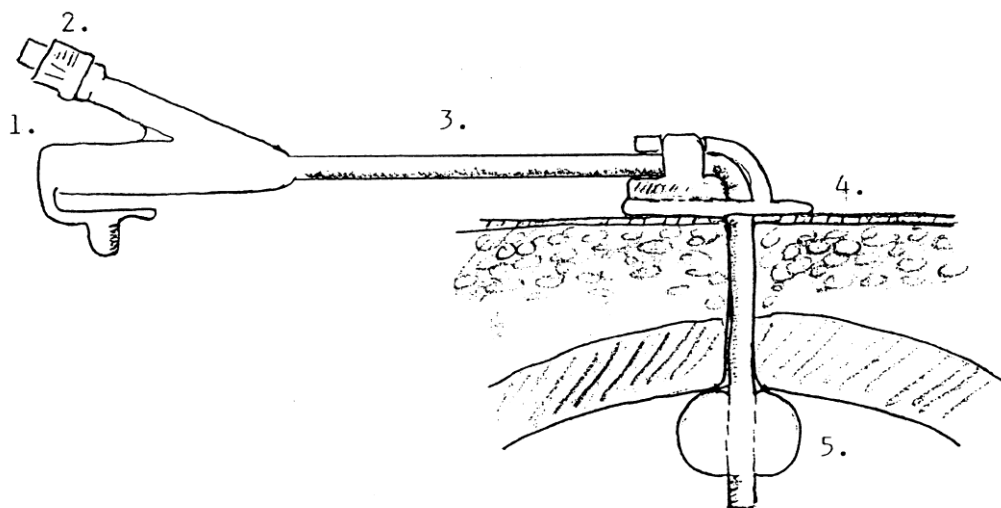

Met de G-tube naar huis

Bij u is een zogenaamde G-tube of Gastrostomie-tube in uw maag geplaatst voor het toedienen van sondevoeding. Uw arts of de verpleegkundig consulent voedingsteam heeft u hierover informatie gegeven. Deze folder is bedoeld voor mensen die een G tube hebben en/of helpen bij de verzorging van een G-tube. In deze folder leest u over de zorg rondom de G-tube, het gebruik, de verzorging en eventuele problemen en oplossingen. Mocht u na het lezen van deze folder nog vragen hebben, dan kunt u deze gerust stellen aan uw arts of aan de verpleegkundig consulent voedingsteam van het MCL. Zorgt u ervoor dat u namen en telefoonnummers meekrijgt van hulpverleners waarmee u contact kunt opnemen bij vragen of problemen. Deze telefoonnummers kunnen opgeschreven worden bij het hoofdstuk Belangrijke telefoonnummers.

Wat is een G-tube?

Het is de bedoeling dat u gedurende langere tijd sondevoeding krijgt. Daarom heeft u een sonde (=slang) gekregen die rechtstreeks door de buikwand in uw maag is gebracht. Deze sonde heet een G-tube of Gastrostomie-tube. Gastrostomie betekent "opening in de maag". Tube is een ander woord voor sonde. De G tube bestaat uit een doorzichtige slang met een aansluitpunt voor het toedieningssysteem van de sondevoeding. De G-tube wordt van buitenaf in de maag geplaatst in de al bestaande fistelgang (=fistel). De G-tube wordt aan de buitenzijde van de buik met een plaatje, de fixatiedisk, op zijn plaats gehouden. Aan de binnenzijde -in de maag- zit een ballon, gevuld met water, zodat de G-tube niet uit de fistel kan glijden. Hieronder staat een plaatje van de G-tube.

1. Aansluitpunt voor het toedieningssysteem van de sondevoeding of voor de spuit.
2. Ballonbijspuitpunt.
3. G-tube.
4. Fixatiedisk buitenzijde (op de buikwand).
5. Ballon binnenzijde (in de maag).

De zorg rondom een G-tube

Algemeen

Het is belangrijk de huid rondom de G-tube dagelijks schoon te maken. U heeft hierover uitleg gekregen van de verpleegkundig consulent voedingsteam in het ziekenhuis. De verpleegkundige van de thuiszorg kan de verzorging van u overnemen en ook helpen bij het toedienen van de sondevoeding.

De dagelijkse verzorging van de fistel

- Was uw handen met water en zeep.
- Inspecteer de huid. Zie bij roodheid, harde plekken, pus en lekkage bij: "Problemen, oorzaken en oplossingen".
- Haal de tube uit de fixatiedisk en schuif deze omhoog, zodat de fistel goed zichtbaar is. Dit doet u door de disk iets omhoog schuiven, terwijl u de tube iets naar beneden duwt.
- Maak de huid en onderkant van de fixatiedisk schoon met water en zeep. Dit kunt u ook tijdens het douchen doen.
- Droog de huid en de onderkant van de fixatiedisk goed.
NB: Gebruik nooit een föhn om de huid rondom de G tube te drogen. Door de warmte kan zowel de huid als de G-tube uitdrogen.
- Om vastgroeien te voorkomen is het van belang om dagelijks de G-tube te dompelen. Dit wordt gedaan door allereerst de externe fixatiedisk 5 cm van de buikwand langs de katheter omhoog te schuiven, en nadien de G-tube eenmalig met dezelfde afstand naar binnen te schuiven weer terug te halen. Het dompelen dient zonder al te veel weerstand te kunnen geschieden. Hierna dient de externe fixatiedisk weer 5 cm terug geschoven te worden richting de buikwand. Geadviseerd wordt de katheter NIET te draaien.

De controle van de ballonfunctie

U dient één keer per twee weken te controleren of er nog voldoende water zit in de ballon in uw maag. Hiermee voorkomt u dat de G-tube uit de fistel valt. Hieronder staat hoe u dit moet doen.

- Zet een spuit van 20 ml op het ballonbijspuitpunt van de tube (zie plaatje).
- Trek voorzichtig het water uit de ballon op. Op het ballonbijspuitpunt staat de hoeveelheid balloninhoud in cc of ml aangegeven. Na het opzuigen van de balloninhoud is de inhoud verkleurd. Er kan ook minder inhoud inzitten. Dit is niet erg als er maar niet meer dan 50% volumeverlies is. De bestaande hoeveelheid water aanvullen en terug spuiten via de ballonpoort. Bij meer dan 50% volumeverlies moet de ballonfunctie vaker gecontroleerd worden (één keer per week). Houdt het volumeverlies aan? Dan moet de G-tube vervangen worden. Er kan dan mogelijk een scheur in de ballon zitten.

Verstoppen van de G-tube voorkomen

Omdat de G-tube niet "even" verwisseld kan worden, is het zeer belangrijk te voorkomen dat de tube verstopt raakt. Door de G-tube regelmatig door te spuiten, helpt u voorkomen dat deze verstopt raakt en daardoor verwijderd moet worden.

Spuut de G-tube *minimaal 4 keer per dag* door met 30 ml leidingwater (als de G-tube een poosje niet gebruikt wordt, hoeft u dit maar 1 keer per dag te doen).

Bij portietoediening

- Spuit de G-tube steeds door vóór en ná het geven van een portie sondevoeding. Gebruik hiervoor een 60 ml spuit die u op het aansluitpunt voor de sondevoeding plaatst.

Bij continue toediening

- Spuit de G-tube door bij het wisselen van een verpakking sondevoeding. Gebruik hiervoor een spuit die u op het aansluitpunt voor het toedieningssysteem van de sondevoeding plaatst.
- Spuit de G-tube tussentijds minimaal 2 keer per dag door. U gebruikt hiervoor een 20 ml spuit en het bijspuitpunt op het toedieningssysteem.

Toediening van medicijnen

- Neem uw medicijnen – indien mogelijk – in via uw mond.
- Neem alleen medicijnen via de G-tube die hiervoor geschikt zijn. Overleg altijd met uw arts en apotheker.
- Gebruikt u medicijnen via de G-tube? Spuit dan, vóór en ná toediening van de geneesmiddelen, de G-tube door met 20 ml leidingwater. Dit is nodig om verstopping van de G-tube te voorkomen.
- Worden er meerdere medicijnen via de G-tube gegeven, dan **tussen** de medicijnen **door** de G-tube **doorspuiten** met 20 ml leidingwater.

Het verwisselen van de G-tube

De G-tube moet eens in de 2-3 maanden worden verwisseld. Dit verwisselen wordt gedaan door de arts of een gespecialiseerd verpleegkundige. Ook kunt u zelf leren dit te doen. De verpleegkundig consulent voedingsteam bespreekt met u wat de mogelijkheden zijn en maakt hier met u afspraken over. Sommige G-tubes kunnen langer blijven zitten, de verpleegkundig consulent voedingsteam geeft aan als dit ook voor uw G-tube geldt.

Het toedienen van sondevoeding

De diëtist heeft met u besproken op welke wijze u de sondevoeding kunt gaan toedienen. Ook heeft de diëtist de hoeveelheid en soort sondevoeding met u afgesproken (zie het Sondevoedingsschema). Het toedienen van sondevoeding kan op twee manieren:

- in porties met behulp van een spuit,
- continu (eventueel met behulp van een voedingspomp).

Hieronder staan, per methode, instructies voor het toedienen van de voeding. Kijk welke instructies voor u van toepassing zijn. De instructies/tips onder het kopje "Algemeen" gelden voor alle manieren van toediening. Lees de instructies eerst rustig door, voordat u begint met de toediening van de voeding.

Algemeen

- Was uw handen met water en zeep voordat u begint met het toedienen van voeding of het vernieuwen van het toedieningssysteem.
- Schud de verpakking sondevoeding voor gebruik.

- Vernieuw dagelijks het toedieningssysteem.
- Spuit de G-tube door met 30 ml leidingwater bij:
 1. het aanhangen van een nieuwe verpakking sondevoeding of
 2. voor en na elke portie (minimaal 4 keer per dag).
- U hoeft de sondevoeding niet in de koelkast te bewaren, maar de voeding mag niet in de zon hangen of staan.
- Bij gebruik van een toedieningssysteem is een geopende verpakking sondevoeding van 1000 ml 24 uur houdbaar.
- Voor portietoediening kunt u kiezen voor flesjes van 200 ml of 500 ml (indien verkrijgbaar). Geopende flesjes zijn 8 uur houdbaar.
- Zorg ervoor dat de G-tube niet onnodig lang onafgesloten is. Hierdoor krijgt u lucht in uw maag. Dit is niet erg, maar u kunt ervan gaan boeren.

Toediening in porties met behulp van een spuit

- Gebruik wekelijks een nieuwe spuit (60 ml).
- Vul de spuit met 30 ml leidingwater en laat het inlopen of spuit het in de tube.
- Vul de spuit met sondevoeding en laat het in de tube lopen. Herhaal dit en geef zo de hele portie.
- Spuit na het toedienen van de voeding nogmaals 30 ml leidingwater door de G tube.
- Verwijder de spuit en sluit de G-tube af.
- Sluit de verpakking van de sondevoeding af.
- Reinig en droog de spuit na elk gebruik.

Continue toediening

- Verwissel het toedieningssysteem één keer per dag, gelijktijdig met het aanhangen van een nieuwe verpakking sondevoeding.
- Spuit de G-tube door met 30 ml leidingwater. Gebruik hiervoor een 60 ml spuit.
- Zwenk de verpakking sondevoeding rustig heen en weer en zet de sondevoeding klaar met de opening naar boven.
- Neem het toedieningssysteem uit de verpakking en sluit deze aan op de sondevoeding.
- Plaats de sondevoeding in het frame van de rugzak die u heeft ontvangen voor het dragen van de sondevoeding.
- Bevestig het toedieningssysteem op de voedingspomp en vul deze met behulp van de vulfunctie van de voedingspomp.
- Sluit het toedieningssysteem aan op de G-tube.
- Stel de voedingspomp in op de juiste inloopsnelheid.
- Start de voedingspomp.
- Spuit de G-tube ook tijdens het voeden nogmaals door met leidingwater (totaal 4 keer per dag). Dit doet u met een 20 ml spuit via het *bijspuitpunt van het toedieningssysteem*. Stop de toediening van de sondevoeding tijdens het doorspuiten. Zet hiervoor de pomp op de pauze/hold stand.
- Reinig en droog de spuit na elk gebruik.
- Vernieuw de spuiten wekelijks.

De verzorging van de mond

Het is belangrijk uw mond en uw gebit goed te verzorgen, ook wanneer u weinig of geen voeding via uw mond binnen krijgt. Wanneer u via de mond bijna niets meer eet of drinkt, wordt er minder speeksel aangemaakt. Hierdoor kunt u last krijgen van een droge mond. Om een droge mond te voorkomen kunt u (suikervrije) kauwgum en (suikervrije) snoepjes gebruiken. Overleg dit met uw arts of diëtist.

Bij een natuurlijk gebit

- Poets 3x per dag uw tanden met een zachte borstel en een klein beetje fluoridetandpasta.
- Spoel de mond eventueel met zout water (zelf te maken door één afgestreken theelepel zout op te lossen in 1 liter water).
- U kunt ook tussen de tanden en kiezen schoonmaken, met bijvoorbeeld flosdraad, tandenstoker of rager, afhankelijk van de ruimte tussen uw tanden en kiezen.
- Houd eventueel uw lippen vet met vaseline.

Bij een prothese

- Poets 3x per dag de kaken met een zachte tandenborstel met water of maak ze schoon met natte gaasjes. Gebruik eventueel een klein beetje fluoridetandpasta voor de smaak. Poets ook de tong en het gehemelte mee.
- Poets de prothese 3x per dag schoon met water en handzeep. Tandpasta schuurt te veel.
- Laat de prothese 's nachts bij voorkeur uit.
- Houd eventueel uw lippen vet met vaseline.

Algemeen

Let goed op pijn, een branderig gevoel, witte vlekken (beslag) of kapotte plekjes in de mond of mondhoeken en bloedingen. Het kauwen op kauwgum wil nog wel eens een deel van de klachten wegnemen. Als u last van slijmvorming hebt, kunt u de mond spoelen met een zout/soda-oplossing en nadien uitspugen (één afgestreken theelepel soda en één afgestreken theelepel zout in 1 liter water oplossen). Zout heeft een reinigende werking en soda zorgt ervoor dat de eiwitten die in het slijm zitten gemakkelijker worden opgelost. Op deze manier raakt u het slijm makkelijker kwijt. Spoelen mag wel 8-10 x per dag.

Problemen, oorzaken en oplossingen

We hebben de meest voorkomende problemen bij de G-tube voor u op een rijtje gezet, met de waarschijnlijke oorzaken en eventuele oplossingen. Mocht u toch ongerust zijn, neem dan contact op met uw huisarts of de verpleegkundige van de thuiszorg.

Probleem 1: Lekken van voeding langs de fistel

Oorzaak

- De ballon is niet voldoende gevuld.
- Er is te veel voeding gegeven of te snel gevoed.
- De fistel is te groot.
- Uw maag verwerkt de voeding niet snel genoeg.

Oplossing

- Controleer de balloninhoud.
- Maak de huid rondom de fistel schoon.
- Controleer de inloopsnelheid van de voeding.
- Controleer de portiegrootte.
- Bij meer dan geringe lekkage contact opnemen met uw huisarts.

NB: Door de kleine speling tussen de G-tube en de fistel, is enige lekkage van maaginhoud altijd mogelijk.

Probleem 2: Doorspuiten van de G-tube gaat moeilijk

Oorzaak

- Niet regelmatig doorspuiten.
- Toedienen van poedervormige geneesmiddelen.
- De G-tube moet vervangen worden.

Oplossing

- Spuit de G-tube (nog) wat vaker door met lauwwarm leidingwater. Gebruik lauwwarm leidingwater ook om de G-tube mee te flushen. Dit gaat als volgt: probeer meerdere malen het water in te spuiten en terug te halen. Met het flushen wordt geprobeerd om steeds een klein beetje van de aangekoekte voeding los te weken

NB: Gebruik hiervoor geen koolzuurhoudend bronwater of frisdrank (cola): door het zuur zullen de eiwitten in de voeding juist uitvlokken.

- Als de G-tube verstopt is, of om dit te voorkomen, kan er een oplossing gemaakt worden van baking soda (zuiveringszout) en water. Baking soda is te koop in de supermarkt bij de bakproducten. Voor de oplossing mengt u 1 afgestreken theelepel baking soda (4 gram) met 100 ml water. Zorg ervoor dat alles volledig is opgelost alvorens dit te gebruiken.
- Spuit 10 ml van de baking soda-oplossing in, laat het even inwerken (zo nodig een aantal uren) en haal het terug.
- Bij verstopping: deze procedure een aantal malen herhalen, tot de G-tube weer open is. Wissel dit af met lauwwarm water.
- Gebruik maximaal 20 ml baking soda-oplossing per dag in de sonde!
- Gebruik nooit meer dan 10 ml per keer bij het doorspuiten. Dan is er nog 10 ml over om de G-tube in te laten weken als dat nodig is. De thuiszorg kan u hierbij eventueel ondersteunen.
- Wanneer niet duidelijk is of de verstopping door voeding of medicijnen wordt veroorzaakt, moet er overleg plaatsvinden met de apotheek

Probleem 3: De huid rondom de fistel is geïrriteerd

Wordt de huid rondom de fistel plotseling rood, pijnlijk en dik neem dan binnen 24 uur contact op met uw huisarts.

Oorzaak

- Toenemende/aanhoudende forse lekkage via de fistel.
- De fixatiedisk zit te strak op de huid.
- Overgevoeligheid voor siliconenmateriaal.

- Schimmelinfectie van de fistel en/of ontsteking van de huid.

Oplossing

- Neem in alle gevallen contact op met uw huisarts.
- Zorg ervoor dat u de huid goed droog houdt.
- Plaats een gaasje tussen de buik en de fixatiedisk ter bescherming van de huid totdat uw huisarts ernaar heeft gekeken.

Probleem 4: De fistel bloedt een beetje

Oorzaak

- Meestal veroorzaakt door het ontstaan van wild vlees.
- Soms veroorzaakt doordat er per ongeluk aan de G-tube getrokken is.

Oplossing

- Stop het bloeden door met een gaasje lichte druk uit te oefenen op de fistel.
- Stop de G-tube zo onder uw kleren dat er aan trekken of er achter blijven hangen niet mogelijk is.
- Wanneer u denkt dat de oorzaak van het bloeden wildvlees is, neem dan contact op met de huisarts.

Probleem 5: de G-tube komt verder uit de fistel of is eruit gevallen

Oorzaak

- De ballon in de maag is leeggelopen of stuk.
- Er is per ongeluk te hard aan getrokken.

Oplossing

- Neem geen voeding meer.
- Controleer de inhoud van de ballon (indien de ballon intact is). Plaats de G-tube terug in de fistelopening, bevestig deze op de huid met pleisters en neem contact op met het voedingsteam, de huisarts of de specialistische thuiszorg.
- Neem bij twijfel direct contact op met uw huisarts of de specialistische thuiszorg. Wanneer de G-tube niet meer in de fistel zit, kan de fistel binnen twee uur dicht gaan groeien. U mag de fistel ook afdekken met een gaasje. Er moet op korte termijn een nieuwe G-tube geplaatst worden.

Probleem 6: Het water kan niet uit de ballon worden verwijderd

Oorzaak

- Het ventiel zit verstopt.
- De spuit is niet stevig genoeg op de opening van het ventiel geplaatst.

Oplossing

- Verzekert u ervan dat het ventiel vrij is van sondevoeding.
- Draai de spuit een kwartslag dieper in de opening van het ventiel.
- Overleg bij twijfel met uw huisarts, voedingsteam of specialistische thuiszorg.

Probleem 7: Last van misselijkheid, braken en/of diarree

*Mogelijke oorzaken van **braken***

- Te snelle toediening of te veel voeding.

- Bedorven voeding.
- Te koude voeding.
- Uw maag leegt zich niet snel genoeg.
- Ballon is te veel gevuld en vult de maag.
- U gebruikt medicijnen die deze klachten tot gevolg kunnen hebben.
- U heeft een ziekte waarbij dit een verschijnsel is.

Oplossing

- Stop de voeding.
- Controleer de inloopsnelheid van de sondevoeding.
- Controleer de houdbaarheidsdatum van de voeding.
- Breng indien nodig de voeding op kamertemperatuur.
- Controleer de balloninhoud.
- Overleg met uw huisarts.

*Mogelijke oorzaken van **diarree***

- Bedorven voeding.
- U krijgt medicijnen die deze klachten tot gevolg kunnen hebben.
- U heeft een ziekte waarbij dit een verschijnsel is.

Oplossing

- Stop de voeding.
- Controleer de houdbaarheidsdatum.
- Overleg met uw huisarts.

Wanneer contact opnemen met de huisarts

Waarschuw bij onderstaande problemen uw huisarts:

- Als u, om onduidelijke redenen, langer dan een dag koorts heeft, moet braken of diarree heeft.
- Als u vijf tot zeven dagen geen ontlasting heeft.
- Als u last heeft van duizeligheid, weinig plast en uw urine een erg donkere kleur heeft.
- Als u ongewenst gewicht verliest of ongewenst veel in gewicht toeneemt.
- Als u twijfelt of onzeker bent over bepaalde klachten die u heeft.
- Als u twijfelt of de G-tube nog op de juiste plaats zit.

Als u naar huis gaat

U mag met de G tube in bad, onder de douche en zwemmen, ook al lekt de fistel nog een beetje. Het is wel belangrijk om na het bad, douche of zwemmen de huid goed droog te maken, bijvoorbeeld met een gaasje. Eens in de 2 à 3 maanden moet de G-tube vervangen worden. Zo'n vervanging kan zonder gastroscopie plaatsvinden. Bent u overgedragen aan de thuiszorg? Dan kan de thuiszorg deze vervanging ook uitvoeren. Indien nodig krijgt u een controleafspraak bij de verpleegkundig consulent voedingsteam.

Bestellen van sondevoeding en hulpmiddelen

Voor sondevoeding en voedingspompen heeft u een machtiging nodig van uw zorgverzekeraar. Uw behandelend arts of uw diëtist vraagt dit voor u aan. Een machtiging is drie tot twaalf maanden geldig. De diëtist regelt de eerste bestelling. De sondevoeding en de materialen worden meestal bij u thuis afgeleverd. Wilt u binnen de machtigingsperiode nieuwe sondevoeding of nieuwe materialen bestellen, dan kunt u

zelf contact opnemen met de leverancier van de voeding. Is de machtiging door de zorgverzekeraar afgewezen of is deze verlopen? Neem dan contact opnemen met uw behandelend arts of de diëtist. Zij kunnen de machtiging voor u verlengen.

De sondevoeding en hulpmiddelen, zoals de voedingspomp worden geleverd door facilitaire bedrijven. Zij leveren in principe aan huis. Ook geeft één van hun verpleegkundigen u een instructie over de voedingspomp.

Eigen risico zorgverzekering

Voor iedere verzekerde vanaf 18 jaar geldt een verplicht eigen risico, naast het eventuele vrijwillige eigen risico. Als de aangevraagde sondevoeding of hulpmiddelen in aanmerking komen voor vergoeding, dan stuurt de leverancier of apotheek de nota's rechtstreeks naar de zorgverzekeraar. De zorgverzekeraar neemt vervolgens contact met u op voor verrekening van uw eigen risico.

Belangrijke telefoonnummers

Huisarts:

Thuiszorgteam:

Diëtiste:

Verpleegkundig consulent voedingsteam: 058 – 286 67 85

Op werkdagen heeft de verpleegkundig consulent voedingsteam telefonisch spreekuur van 8.30 tot 10.00 uur en van 13.00 – 13.30 uur.

Facilitaire bedrijven:

Sorgente 030 – 634 62 69, www.sorgente.nl

Mediq tefa medische voeding 030 - 282 12 22, www.mediqtefa.nl

Medireva, 0800-0201201, www.medireva.nl

Gegevens met betrekking tot uw G-tube

Datum plaatsing: _____

Dikte: _____ ch

Balloninhoud: _____ ml

Dwarsstukje op: _____ cm

Sondevoedingsschema

- ☐ Portietoediening
 - porties van ml (soort).
 - porties van ml (soort).

- ☐ Continu toediening:
 - ml per uur (soort).
 - ml per uur (soort).

U gebruikt:

Afbeelding: MCL

Richtlijnen uitgegeven door het Voedingsteam MCL.

www.mcl.nl

Voedingsteam, route 34

058 – 286 67 85

©MCL november 2024

Docnr. 17939 (8)